

sebb az esély arra, hogy jól dokumentálható jelenségeket tárhassunk fel. A feltárt felület Ny-i egyharmadában az átszántott talajréteg alatt már közvetlenül az agyagos altalaj található, legjobb esetben az enyhe lejtőn kissé talán mélyebben alapozott falak nyomvonalát tárhatjuk fel a jövőben. Ugyanakkor a feltárt területtől K-re – az emelkedő miatt – egyre épebb és magasabbra feljövő falak várhatók, de a szántás itt is mindenhol közvetlenül a római rétegeket érinti.

Konzulens: Katona-Győr Zsuzsa.

POZSÁRKÓ CSABA

114. Emőd, Arany János utca 68.
(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő

Az Emődöt főutcájaként átszelő 3-as főút – a településen belül Arany János utca – D-i oldalán az István-majori elágazástól mintegy 150 m-re Ny-ra lévő, 68. számú telken két ház áll. E házak közül a keletebbre lévő épület előtt, az országút és a ház É-i homlokzata között, kb. K-Ny-i irányban futó csatornaárok kidobott földjében régészeti leleteket találtunk.

Az igen kisszámú, erodált felületű edénytöredékekből álló anyag egyértelműen az őskorból származik, ennél pontosabb kormeghatározást jellegzetes darab hiányában igen nehéz adni.

Mivel a terület épületekkel, úttal és járdával fedett, a lelőhely kiterjedését megállapítani nem tudtam. Negatív adat lehet, hogy a főút mentén megásott csatornaárkok közül a fentén kívül egyetlen helyen sem találtunk leleteket. Sajnos szemlém idején a szennyvízárkok döntő többsége már betemetett állapotban volt, így azok betöltését, metszetfalait nem láthattam.

PASZTERNÁK ISTVÁN

115. Esztergom, Ősi-barlang
(Komárom-Esztergom megye) R, B

2000. március 12-én terepbejárást végeztünk a Klastrompuszta felett emelkedő Csévi-szirtek alatt nyíló Ősi-barlangban. A barlang a szirtek déli oldalán, a Legény- és a Leány-barlang közelében, ez utóbbival körülbelül egy magasságban (500 m tszf.), a Bivak-barlang alatt nyílik. Jelenleg igen szűk, a felszínre felszakadó kürtőn át lehet megközelíteni. Korábban feltehetőleg másik bejárata is volt: a barlang DNy-i részén a járatokat hatalmas omlások zárják le. A felszíni lejtővel összevetve ezen a részen hajdani, beszakadt bejáratakat lehet feltételezni. A barlang fenekét mindenhol törmelék borítja, amely feltehetőleg a bejáratot elfedő omlással hozható összefüggésbe. Az omlás meglehetősen régen (feltehetően még az őskorban) megtörtént: erre mutat, hogy a Fáklyás-teremben az omladékot vastag cseppkőfolyás fedi. Ez tette lehetővé, hogy a barlang az őskor óta, legalábbis az ember által, érintetlenül megmaradjon és a kincskeresők, valamint a század első felének nagy barlangi ásatásai megkíméljék az (ismeretlen vastagságú és korú) kitöltést.

A barlangot 1999. februárjában fedezte fel az Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesület. Az egyesület egyik tagja, Deák István tájékoztatott minket a barlangból származó leletekről, illetve az egyesület segítségével jártunk a fenti időpontban a barlangban. Segítőkészületüket ezúton is köszönjük.

Már a felfedezést követő első bejárás során emberi csontokat és cseréptöredékeket találtak. A később Csontkamrának nevezett fülkében in situ emberi csontok, illetve többé-kevésbé ép edények heverték a felszínen. A barlangászok a lehetőségekhez képest a lehető legprecízebben dokumentálták a leleteket és a körülményeket (fényképek, dia, videó, felülnézeti rajz).

A cserepek először a Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz, majd az esztergomi múzeumba kerültek, ahol azokat a badeni kultúrába sorolták (leltári szám: 99.59.1-16.). Az emberi maradványok jelenleg a Magyar Állami Földtani Intézetben vannak.

Az állati és emberi csontok mellett egyéb jelenségek is az ember barlangban tartózkodására utalnak. A cseppköveket több helyen szemmel láthatóan szándékosan letörték, máshol a falakon korom nyomait lehetett megfigyelni.

A szóban forgó bejárás alkalmával több pontról gyűjtöttünk leleteket: cserepeket, változatos megtartású és színű ember- és állatcsontokat. A csontok egy része valószínűleg emberi behatásra került a barlangba, míg mások (pl. a róka és a borz) esetében ez gyakorlatilag kizárható.

A barlang jelenlegi legmélyebb pontján (Fáklyás-terem) csonttöredékeket (köztük valószínűleg emberi csontokat is), máshonnan egy perem- és egy oldaltöredéket gyűjtöttünk. A bejárati terem és a Fáklyás-terem közötti lapos folyosón recensnek tűnő csontokat, megint máshol feltehetően róka maradványokat és két cserepet találtunk. A bejárati teremben több, köztük néhány összeilleszthető emberi koponyatetőt szedtünk fel az omladékból. Végül az Érintetlen-fülkében a felszínen több ujjperccsont hevert.

A barlangban általunk talált cserepek közül a 2. sz. ponton, gyűjtött díszítetlen töredékek leginkább a bronzkorba sorolhatók, a Csontkamrában és a 7. sz. ponton talált simított felületű perem- és oldaltöredék esetleg badeni.

A barlangban talált csontokat Bartosiewicz László (ELTE BTK Régészettudományi Intézet) határozta meg. A leletanyag változatos megtartású, több háziállat csontját is tartalmazza. Ez utóbbiak közül a ragadozók maradványai akár a közelmúltban élt kóbor állatokéi is lehetnek. Figyelemre méltó a juh összetartozó lábvégcsonthajainak jelenléte, valamint a számos embercsont.

Az állatcsontok és a cserepek az Érintetlen-fülke és a Csontkamra kivételével valószínűleg áthalmazott helyzetben vannak: leginkább a járatok szélén, szűk hasadékokban, a periférikus helyeken lehet rájuk bukanni.

Véleményünk szerint a barlang érintetlensége, valamint a már eddig is előkerült régészeti és antropoló-